

گزاره برگ^۱ روند ارائه خدمات سرپایی از زمان شروع طرح تحول سلامت در ایران چگونه است؟

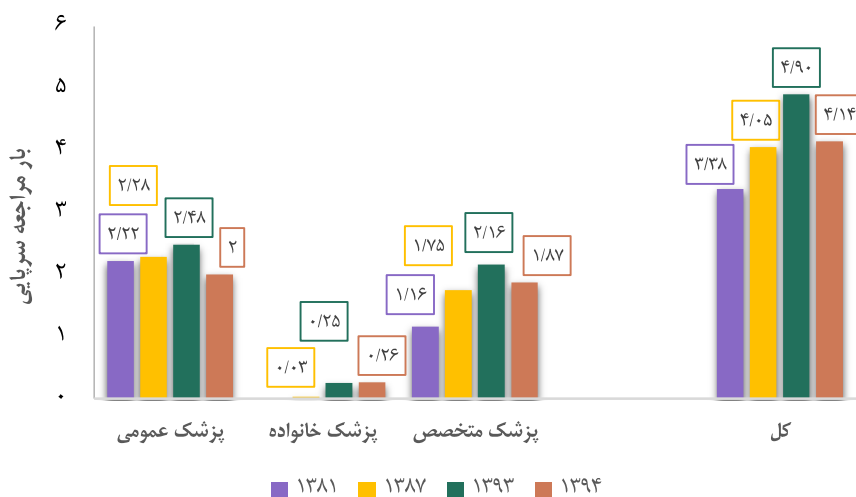
پزشک عمومی، پزشک متخصص یا پزشک خانواده بوده و محل دریافت این خدمت در یکی از مراکز ارائه خدمات (مطب، درمانگاه، بیمارستان، کلینیک و...) است. همچنین در مواردی که ارائه خدمت در منزل بیمار باشد، در این محاسبه لحاظ شده است. در طی دریافت این خدمت، پزشک بیمار را از نزدیک ویزیت کرده است.

براساس موارد مذکور، بار مراجعه سرپایی تعداد دفعاتی است که فرد برای رفع نیاز خود به پزشک مراجعه کرده است. در این گزاره برگ بار مراجعه سرپایی (دفعات مراجعه برای دریافت خدمت از پزشک)، به تفکیک نوع پزشک برای چهار دوره ۱۳۸۷، ۱۳۸۱، ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ ارائه شده است. لازم به ذکر است برنامه پزشک خانواده از سال ۱۳۸۵ در کشور ایران شروع به کار کرد؛ از همین رو برای این بار مراجعه در سال ۱۳۸۱ آماری ارائه نمی شود.

تحلیل داده های بهره مندی از خدمات سلامت، تمایز بین نیازهای مراقبت های بهداشتی-درمانی و استفاده واقعی از خدمات ارائه شده به گروه های جمعیتی را آشکار می کند و انجام مطالعات بهره مندی از خدمات سلامت برای تحلیل اثرات واقعی یا بالقوه تغییرات در سیاست های کشوری مورد نیاز است. با پرداختن به مطالعه بهره مندی از خدمات سلامت موارد زیر روشن می شود:

۱. تصویر روشنی از تقاضای جامعه برای خدمات سلامت؛ ۲. شیوه اقدام مردم برای یافتن پاسخ این تقاضا؛ ۳. شیوه پاسخ گویی نظام ارائه خدمات به تقاضای جامعه؛ ۴. مقدار رعایت حقوق اساسی مردم از سوی نظام ارائه خدمت؛ ۵. تناسب بار مالی تحمیل شده به خانوارها یا درآمد آنها.

در مطالعات بهره مندی یکی از شاخص هایی که برای پاسخ به سوالات مذکور استخراج می شود، نرخ مراجعات سرپایی است. مراجعات سرپایی در این گزاره برگ شامل ویزیت سرپایی توسط

نمودار شماره ۱. بهره مندی از خدمات سرپایی (بار مراجعه برای دریافت خدمت از پزشک) در طول سال، در کل جمعیت براساس نتایج مطالعات

بهره مندی از خدمات سلامت

نمودار شماره ۱ روند بهره‌مندی از خدمات سلامت در طی چهار دوره مورد بررسی، برای میانگین بار مراجعه خدمات سرپایی را ۴/۱۱ نشان می‌دهد. این روند بعد از اجرای طرح تحول سلامت به ۴/۵۲ بار مراجعه به پزشک برای دریافت خدمات سرپایی در طی یک سال رسیده است. دسترسی به خدمات سرپایی بعد از اجرای طرح تحول سلامت بهبود یافته است؛ به طوری که هم هزینه این خدمات و هم مراکز ارائه خدمات در بخش دولتی افزایش یافته است. اما همان‌گونه که نمودار نشان می‌دهد، بهبود دسترسی منجر به افزایش بار مراجعه در طی سال‌های بعد از اجرای طرح تحول نشده است. میانگین این شاخص برای سال ۱۳۹۲ در کشورهای سازمان همکاری و توسعه اقتصاد^۱ ۷/۰۴ است. در این لیست کشور ترکیه بار مراجعه سرپایی ۸/۲ دارد. این شاخص برای کشور آمریکا ۴ و در ژاپن در حدود ۱۳ است. در کشورهای حوزه مدیترانه شرقی، میانگین نرخ مراجعه برای خدمات سرپایی برابر با ۲/۹ بار می‌باشد. این نرخ برای تمام کشورهای این حوزه محاسبه نشده و در میان کشورهای گزارش شده، عمان دارای بیشترین بار مراجعه به میزان ۶/۳ بار در سال است. کمترین بار مراجعه مربوط به کشور مصر و سودان با نرخ بار مراجعه برای دریافت خدمات سرپایی ۰/۵ بار در سال است.

مقایسه بار مراجعه سرپایی در ایران با کشورهای مختلف نشان می‌دهد که در ایران این عدد تقریباً مناسب بوده و حتی بعد از افزایش دسترسی و ارزان شدن این خدمات در بخش دولتی، افزایش چشم‌گیری نداشته است.

